

ÖĞRETMEN ADAYLARININ TÜRKÇENİN YAŞADIĞI SORUNLARA YÖNELİK FARKINDALIKLARI VE ÖNERİLERİ (MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

*Hasan BAĞCI**

ÖZET

Gerek ana dili gerekse yabancı dil eğitiminin temel hedefi bireylerin dil becerilerini (okuma, dinleme, görsel okuma, yazma, konuşma ve görsel sunu) geliştirmektir. Ana dil, bireyle toplum arasında en güçlü bağları oluşturan duygu, düşünce ve kültürün taşıyıcısıdır. Ana dili eğitiminin temellerinin atıldığı, ana dili sevgisi ve bilincinin uyandırılmaya çalışıldığı ilköğretim basamağında çocuğa ana dili sevgisini ve duyarlılığını kazandıracak kişi öğretmendir. Öğretmen ana dili bilincine ve duyarlılığına sahipse ana dilinin bütün inceliklerini kullanarak öğrencisine model olabilir, bu bilinci ve duyarlılığı öğrencilerinde de uyandırabilir. Başta sınıf öğretmenleri olmak üzere bütün öğretmenlerin bu bilinci ve duyarlılığı henüz mezun olmadan kazanmış olması ise beklenen bir durumdur.

Öğretmen adaylarının ana dilimizin yoğun olarak yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıklarını ve bu sorunlara yönelik önerilerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü, İngilizce Öğretmenliği Bölümü, İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencileri, örneklemini ise aynı bölüm ve ana bilim dalının son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinin ilgili bölümlerinde 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde öğrencilerinin açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama materyaline (anketine) verdikleri cevaplarla sınırlıdır. Ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş, bulgular nicel olarak sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Türkçenin sorunları, öğretmen adayları, ana dili bilinci, farkındalık.

THE AWARENESS AND SUGGESTIONS OF TEACHER CANDIDATES ABOUT THE PROBLEMS OF TURKISH (MEHMET AKIF ERSOY UNIVERSTY SAMPLE)

ABSTRACT

The main goal of both foreign language education and mother tongue education is develop individuals language skills (reading, listening, visual, reading, writing, speech and visual presentation). The

* Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Ü. Eğt. Fak. Türkçe Eğt. Böl. El-mek: hbagci26@hotmail.com

mother tongue is carrier of emotions, thoughts, and culture that make up the most strong ties between the individual and society. In the echelon of primary education when base, love, and awareness of native language are formed teacher is the person who will furnish students with the love and sensitivity for mother tongue. At first Primary school teachers and other all teachers should develop and internalize this kind of sensitivity and awareness prior to graduation.

This study has been completed through survey model in order to determine candidate teachers' awareness of, sensitivity for, and opinions and suggestions regarding their mother tongue. Research universe consists of students studying at Turkish Language Teaching Department, English language Teaching Department, Elemenary Education Department, Elemenary Education Program and Social Sciences Education Program, Faculty of Education at Mehmet Akif Ersoy University while research sample is composed of senior students studying at the same program.

This study is limited with the answers given by senior students who Faculty of Education at Mehmet Akif Ersoy University in the relevant sections of the spring semester of 2010-2011 academic year consisting of an open ended questions in the questionnaire. Open ended questions in the questionnaire have been analyzed through descriptive analysis method; and findings have been depicted quantitatively.

Key Words: Problems of Turkish, candidate teachers, mother tongue awareness, awareness.

Giriş

Bir anlaşma ve aktarma aracı olan dil, bir toplumu millet yapan unsurların başında gelir. Bireyler arasında doğal, duygusal ve ruhsal kuran dil, ferdi şuurun çok ötesinde toplumsal şuurun oluşmasına zemin hazırlar. Bu yönüyle dil, bireyi toplumla bütünleştirir.

Toplumsal şuur, bir milleti ayakta tutan, onun geçmişini hatırlatan, değerlerini bugüne taşıyan, geleceğe yön veren hareketlerin bütünüdür (Özbay, 2010: 94). Birey, içinde yetiştiği toplumun kültürünü ve değerlerini ancak ana diliyle kavrar, kazanır (Emiri, 2000: 4). Ana dili eğitimi, çocuğun doğumuyla birlikte ailede başlar, örgün eğitim kurumlarında devam eder. Ana dili eğitiminin temelleri ilköğretimin ilk yıllarında atılır. Temel eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim; ana dili öğretiminin de ilk ve en önemli basamağıdır. Ana dili sevgisi ve bilincinin temellerinin atıldığı bu basamakta edinilecek duyarlılık yaşam boyu devam edecektir. Çünkü ana dilinde yetkinliğe ulaştıkça düşünce yapısı ile yorum gücü gelişen, duygu ve beğeni inceliği kazanan; ulusal ve evrensel kültür birikimini algılamaya başlayarak kimliğini geliştiren bir öğrenci, öteki derslerini de büyük ölçüde başaracaktır.

Bu aşamada çocuğa ana dili sevgisini ve duyarlılığını kazandıracak olan başta sınıf öğretmenleri olmak üzere bütün öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Sahip olunmayan duyarlılık ve bilincin aktarılması mümkün olmadığından ana dili duyarlılığına sahip olan, derslerinde ana dilinin bütün inceliklerini kullanarak öğrencisine ana dili sevgisini, bilincini ve duyarlılığını kazandıran öğretmenler iyi birer model olabilir. Bu bağlamda hizmet öncesi dönemde öğretmen yetiştiren kurumlara da büyük görevler düşmektedir. Bu dönemde öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen ana dili eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi gerekmektedir. Öğretmen

Turkish Studies

adaylarına ana dilini doğru kullanma yeterliliğini arttırmaya yönelik işlenecek derslerde amaç bilgi yüklemek değil dil becerilerini geliştirmek olmalıdır.

İlköğretimden yükseköğretime kadar eğitimin her kademesinde ana dilini kullanma konusunda sorunların yaşanması ve bu sorunların giderek daha da derinleşmesi ana dili öğretiminde yetersizlikler olduğunun açık bir göstergesidir (Kavcar, 1999: 143).

Her geçen gün dilimizde yaşanan kirlilik ve erozyon, ana dile karşı umursamazlık, konuşma ve yazmada yabancı sözcük kullanımının artması dilimize ve kültürümüze yabancılaşmayı beraberinde getirmektedir. Bunun suçlusu ne yabancı bir dil ne bir başka ülke ne de yaşanan çağdır. Asıl sorun ana dili öğretimine gereken önemin verilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Okul öncesi dönemden itibaren başta İngilizce olmak üzere bir başka dilin öğretimine ağırlık verilmeye başlanması hatta ileri dönemlerde de yabancı dille eğitim yapan kurumların sayısının artması ve bu kurumlara ilginin çoğalması ciddi tehlikeleri beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Yapılan bütün uyarılara rağmen bu sorunlara duyarsız bir kitlenin varlığı da düşündürücüdür.

Öğretmen yetiştiren kurumların bu tehlikeye duyarsız kalması, toplumdaki duyarsızlığa ortak olması beklenemez. Başta sınıf öğretmenleri olmak üzere diğer bütün öğretmen adaylarının dilimizde yaşanan bu sorunlara karşı duyarlı olması, ana dilinin doğru kullanılması için çaba sarf etmesi gerekir. Çünkü ana diline duyarlı bir nesil, ana diline duyarlı öğretmenlerin elinde yetişecektir.

Bu gerçekten yola çıkarak öğretmen adaylarının dilimizde yaşanan sorunların ne derece bilincinde oldukları, sorunlara olan duyarlılıkları, sorunlara ilişkin farkındalıkları, görüşleri ve karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıklarına, görüşlerine ve önerilerine ilişkin bilgiler sunmaktır. Bu temel amaca ulaşmak amacıyla aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarına göre Türkçe günümüzde sorunlar yaşıyor mu?
2. Öğretmen adaylarına göre Türkçenin yaşadığı güncel sorunlar nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgileri var mı?
4. Öğretmen adayları Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalardan hangisini/ hangilerini biliyor?
5. Öğretmen adayları Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüyor mu?
6. Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik önerileri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma, 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ile Sınıf Öğretmenliği programlarının son sınıf öğrencilerinin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

Turkish Studies

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıkları ile görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ile Sınıf Öğretmenliği Programlarına devam eden öğrenciler, örneklemini ise bu programlara devam eden son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında (91erkek, 166 kız) 257 öğretmen adayına uygulanan anketler değerlendirilmeye alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kolaç (2008) tarafından ana dilimizin yaşadığı sorunlara ilişkin farkındalık, görüş ve önerilere ilişkin sorunların belirlenmesine yönelik geliştirilen anket kullanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıkları, görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak (Bogdan ve Biklen, 1998) değerlendirilmiş, daha sonra bulgular nicel olarak sunulmuştur. Değerlendirme birimi olarak “cümle” ve “sözcükler” alınmıştır. Bu çerçevede öncelikle, anket formlarındaki yargı bildiren cümleler/sözcükler kodlanmış, elde edilen veriler frekans ve yüzdelere çizelgeler şeklinde sunulmuş, yer yer araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çarpıcı görüşlerinden de doğrudan alıntılar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 1) “Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?			Toplam			
			Evet	Kısmen	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	f	67	23	1	91
		%	73,6	25,3	1,1	100
	Kız	f	141	25	0	166
		%	84,9	15,1	,0	100
Toplam		f	208	48	1	257
		%	80,9	18,7	,4	100

Turkish Studies

Tablo 1’ de görüldüğü gibi “*Türkçe günümüzde sorunlar yaşıyor mu?*” sorusuna öğretmen adaylarının %80,9’u *Evet*, %18,7’si *Kısmen*, % ,4’ü ise *Hayır cevabını* vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmen adaylarının Türkçenin sorunlar yaşadığı konusunda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Elde edilen bulgular cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde erkekler % 73,6 oranında *Evet*, % 25,3 oranında *Kısmen*, % 1,1 oranında *Hayır* cevabını verirken kızların % 84,9 oranında *Evet*, % 15,1 oranında *Kısmen*, % ,0 oranında *Hayır* cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak kızların bu konuya ilişkin farkındalık oranının erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 2) “*Türkçenin Yaşadığı Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar Hakkında Bilginiz Var mı? Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları*”

Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilginiz var mı?			Toplam			
			Evet	Kısmen	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	f	11	62	18	91
		%	12,1	68,1	19,8	100,0
	Kız	f	6	80	80	166
		%	3,6	48,2	48,2	100,0
Toplam		f	17	142	98	257
		%	6,6	55,3	38,1	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi “*Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilginiz var mı?*” sorusuna öğretmen adayları % 6,6 oranında *Evet*, % 55,3 oranında *Kısmen*, % 38,1 oranında da *Hayır* cevabını vermiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; erkeklerin % 12,1’i *Evet*, % 68,1’i *Kısmen*, % 19,8’i de *Hayır* cevabını verirken kızların % 3,6’i *Evet*, % 48,2’si *Kısmen*, % 48,2’si *Hayır* cevabını vermiştir. Bu bulgulardan hareketle öğretmen adaylarının büyük bölümünün, ana dilimizin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmadıkları, cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre yapılan çalışmalara yönelik farkındalık oranlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3) “Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor musunuz?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor musunuz?					Toplam
Cinsiyet		Evet	Kısmen	Hayır	
Erkek	f	4	30	57	91
	%	4,4	33,0	62,6	100,0
Kız	f	3	52	111	166
	%	1,8	31,3	66,9	100,0
Toplam	f	7	82	168	257
	%	2,7	31,9	65,4	100,0

Tablo 3’te de görüldüğü gibi “Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz?” sorusuna öğretmen adayları % 2,7 oranında *Evet* , % 31,9 oranında *Kısmen*, % 65,4 oranında da *Hayır* cevabını vermiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; erkeklerin % 4,4’ü *Evet*, % 33,0’ü *Kısmen*, % 62,6’sı *Hayır* cevabını verirken kızların % 1,8’i *Evet*, % 31,3’ü *Kısmen*, % 66,9’u *Hayır* cevabını vermiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmen adaylarının büyük bölümünün Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görmedikleri cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da hem erkek hem de kız öğretmen adaylarının yapılan çalışmaları birbirine yakın oranlarda yeterli görmedikleri bu yüzden farkındalık oranlarının denk olduğu söylenebilir.

Tablo 4) “Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevapların Bölümlere Göre Frekans Dağılımları

Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?					Toplam
Bölüm		Evet	Kısmen	Hayır	
Türkçe Öğretmenliği	f	57	4	0	61
	%	93,4	6,6	,0	100,0
Sınıf Öğretmenliği	f	71	28	0	99
	%	71,7	28,3	,0	100,0
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	f	47	14	1	62
	%	75,8	22,6	1,6	100,0
İngilizce Öğretmenliği	f	33	2	0	35
	%	94,3	5,7	,0	100,0
Toplam	f	208	48	1	257

Turkish Studies

%	80,9	18,7	,4	100,0
---	------	------	----	-------

Tablo 4’ te görüldüğü gibi “*Türkçe günümüzde sorunlar yaşıyor mu?*” sorusuna öğretmen adaylarının %80,9’u *Evet*, %18,7’si *Kısmen*, % ,4’ü ise *Hayır* cevabını vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmen adaylarının Türkçenin sorunlar yaşadığı konusunda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının okuduğu bölümler değişkeni açısından değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 93,4’ü *Evet*, % 6,6’sı *Kısmen*, Sınıf Öğretmenliği Bölümünde okuyan adayların % 71,7’si *Evet*, % 28,3’ü *Kısmen*, Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 75,8’i *Evet*, % 22,6’sı *Kısmen*, İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 94,3’ü *Evet*, % 5,7’si *Kısmen* cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Türkçe ve İngilizce öğretmenliğinde okuyan adayların bu konuya ilişkin farkındalık oranının diğer bölümlerde okuyan adaya göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 5) “*Türkçenin Yaşadığı Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar Hakkında Bilginiz Var mı? Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevapların Bölümlere Göre Frekans Dağılımları*”

Türkçenin Yaşadığı Sorunlarının Çözümüne Yönelik					Toplam
Olarak Yapılan Çalışmalar Hakkında Bilginiz var mı?					
Bölümler		Evet	Kısmen	Hayır	
Türkçe	f	5	45	11	61
Öğretmenliği	%	8,2	73,8	18,0	100,0
Sınıf	f	4	44	51	99
Öğretmenliği	%	4,0	44,4	51,5	100,0
Sosyal Bilgiler	f	8	32	22	62
Öğretmenliği	%	12,9	51,6	35,5	100,0
İngilizce	f	0	21	14	35
Öğretmenliği	%	,0	60,0	40,0	100,0
	f	17	142	98	257
Toplam	%	6,6	55,3	38,1	100,0

Tablo 5’te görüldüğü gibi “*Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilginiz var mı?*” sorusuna öğretmen adayları % 6,6 oranında *Evet*, % 55,3 oranında *Kısmen*, % 38,1 oranında da *Hayır* cevabını vermiştir.

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının okuduğu bölümler değişkeni açısından değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 8,2'si *Evet*, % 73,8'i *Kısmen*, % 18,0'i *Hayır*, Sınıf Öğretmenliği Bölümünde okuyan adayların % 4,0'ü *Evet*, % 44,4'ü *Kısmen*, % 51,5'i *Hayır*, Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 12,9'u *Evet*, % 51,6'sı *Kısmen*, % 35,5'i *Hayır*, İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 60,0'ı *Kısmen*, % 40,0'ının *Hayır*, cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Türkçe öğretmenliğinde okuyan adayların bu konuya ilişkin farkındalık oranının diğer bölümlerde okuyan adaylara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 6) “Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor Musunuz? Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevapların Bölümlere Göre Frekans Dağılımları

Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor musunuz?					Toplam
Bölümler		Evet	Kısmen	Hayır	
Türkçe Öğretmenliği	f	2	22	37	61
	%	3,3	36,1	60,7	100,0
Sınıf Öğretmenliği	f	3	27	69	99
	%	3,0	27,3	69,7	100,0
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	f	1	19	42	62
	%	1,6	30,6	67,7	100,0
İngilizce Öğretmenliği	f	1	14	20	35
	%	2,9	40,0	57,1	100,0
Toplam	f	7	82	168	257
	%	2,7	31,9	65,4	100,0

Tablo 6’da da görüldüğü gibi “Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz?” sorusuna öğretmen adayları % 2,7 oranında *Evet* , % 31,9 oranında *Kısmen*, % 65,4 oranında da *Hayır* cevabını vermiştir.

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının okuduğu bölümler değişkeni açısından değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 60,7'si *Hayır*, Sınıf Öğretmenliği Bölümünde okuyan adayların % 69,7'si *Hayır*, Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 67,7'si *Hayır*, İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 57,1'inin *Hayır*, cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak bütün bölümlerde okuyan öğretmen adaylarının bu konuya ilişkin farkındalık oranlarının birbirlerine yakın olduğu söylenebilir.

Tablo 7) “Türkçenin Yaşadığı Güncel Sorunlar Nelerdir?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

	Türkçenin Yaşadığı Güncel Sorunlar Nelerdir?	f	%
1	Yabancı sözcüklerin dilimize egemen olması	120	14.06
2	Yabancı sözcük kullanımının tercih edilmesi	118	13.83
3	Dilin kurallarının bilinmemesi	90	10.55
4	Özensiz ve bilinçsiz Türkçe kullanımı	66	7.73
5	Halkın Türkçeye sahip çıkma bilincinden yoksun olması	60	7.03
6	Esnafın iş yerlerine yabancı dilden gelen isimler vermesi	56	6.56
7	İnternet ortamında ve mesaj dilinde Türkçenin özenli kullanılmaması	52	6.09
8	Görsel işitsel medyada atasözü ve deyimlerimizin yanlış kullanımı ve bunların çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi	48	5.62
9	Medyanın yabancı sözcük kullanmayı özendirmesi	36	4.22
10	Bölgesel telaffuz değişiklikleri ve hatalarından kaynaklanan anlam değişiklikleri	28	3.28
11	Öğretmenlerin Türkçenin doğru kullanımında model olamaması	25	2,93
12	Dünyada yeni türetilen kavramlara karşı Türkçenin yetersiz kalması	24	2.81
13	Sözcüklerin ve kavramların yanlış anlamda kullanılması	20	2.34
14	Argo sözcük kullanımı	18	2.11
15	Yabancı sözcüklerin Türkçeye hatalı çevrilmesi	15	1.75
16	Kuralların sürekli değişmesi ve bunların takip edilememesi	14	1.64
17	Okullarda ana dil eğitimi ders saatinin yetersiz olması.	13	1.52
18	Telaffuz derslerinin olmaması.	13	1.52
19	Kitap okuma alışkanlığının kazanılamaması	10	1.17
20	Kültürel ve ekonomik emperyalizmin dili işgal etmesi	8	0.93
21	Yabancı kelime kullanmayalım diye yapılan Türkçeleştirme çalışmaları.	8	0.93
22	Türkçenin zenginliğinin fark edilememesi	5	0.58
23	Yabancı dilde eğitim yapılması	3	0.35
24	Çift ana dille eğitimin gündeme gelmesi	2	0.23

Turkish Studies

25	Akademik kariyer yapabilmek için İngilizcenin ön plana çıkartılması	1	0.11
Toplam		853	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğretmen adayları “*Türkçenin yaşadığı güncel sorunlar nelerdir?*” sorusuna verdikleri cevaplarda algıladıkları sorunları değişik sıklıklarda dile getirmişlerdir. Bu sorunlar ve oranları şöyledir:

% 14,06 oranında “Yabancı sözcüklerin dilimize egemen olması”, % 13,83 oranında “Yabancı sözcük kullanımının tercih edilmesi”, % 10,55 oranında “Dilimizin kurallarının bilinmemesi”, % 7,73 oranında “özensiz ve bilinçsiz Türkçe kullanımı”, “% 7,03 oranında halkın Türkçeye sahip çıkma bilincinden yoksun olması”, “% 6,56 oranında esnafın iş yerlerine yabancı dilden gelen isimler vermesi”, “% 6,09 oranında “İnternet ortamında ve mesaj dilinde Türkçenin özenli kullanılmaması”, “% 5,62 oranında “Görsel işitsel medyada atasözü ve deyimlerimizin yanlış kullanımı ve bunların çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi”, “% 4,22 oranında “Medyanın yabancı sözcük kullanmayı özendirmesi”, “% 3,28 oranında “Bölgesel telaffuz değişiklikleri ve hatalarından kaynaklanan anlam değişiklikleri”, “% 2,93 oranında “Öğretmenlerin Türkçenin doğru kullanımında model olamaması”, “% 2,81 oranında “Dünyada yeni türetilen kavramlara karşı Türkçenin yetersiz kalması”, % 2,34 oranında “Sözcüklerin ve kavramların yanlış anlamda kullanılması”, “% 2,11 oranında “Argo sözcük kullanımı”, % 1,75 oranında “Yabancı sözcüklerin Türkçeye hatalı çevrilmesi”, % 1,64 oranında “Kuralların sürekli değişmesi ve bunların takip edilememesi”, % 1,52 oranında “Okullarda ana dil eğitimi ders saatinin yetersiz olması”, % 1,52 oranında “Telaffuz derslerinin olmaması”, % 1,17 oranında “Kitap okuma alışkanlığının kazanılamaması”, % 0,93 oranında “Kültürel ve ekonomik emperyalizmin dili işgal etmesi”, % 0,93 oranında “Yabancı kelime kullanmayalım diye yapılan Türkçeleştirme çalışmaları”, % 0,58 oranında “Türkçenin zenginliğinin fark edilememesi”, % 0,58 oranında “Yabancı dilde eğitim yapılması”, % 0,23 oranında “Çift ana dille eğitimin gündeme gelmesi”, % 0,11 oranında “Akademik kariyer yapabilmek için İngilizcenin ön plana çıkartılması”.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ifade ettiği sorunlar daha önce yapılmış olan benzer çalışmanın (Kolaç, 2008) sonuçları ile alan uzmanlarının dile getirdiği sorunlarla paralellikler göstermektedir (Kavcar, 1998; Özdemir, 1995; Akalın, 2000, 2002; Sever, 2001, Gülsevin ve Boz, 2006). Ortaya konulan sorunların; yabancı sözcük kullanımının tercih edilmesinden kaynaklanan özentinin verdiği rahatsızlık düzeyinin çok yüksek olması, dilimizin kurallarının iyi bilinmemesinden kaynaklanan bilinçsizce yapılan hatalı kullanımların çözümüne yönelik çabaların yetersizliği ve başta televizyon olmak üzere görsel-ışitsel medya organlarında Türkçemizin adeta katledilmesine seyirci kalınmasından kaynaklanan tepkiler üzerinde toplandığı görülmektedir.

Bir öğretmen adayı bu konudaki görüşlerini şu sözlerle dile getirmektedir:

“Özellikle, internet yazışmalarında Türkçe doğru kullanılmıyor. Türkçe böylesi ortamlarda adeta ünlüleri olmayan bir dil görüntüsü çiziyor. Kodlanmış sözcüklerle iletişim sağlanmaya çalışılıyor. Bu da dilimizi doğru kelime kullanımı açısından kısırlaştırıyor.” Ana dilinin kullanımı konusunda yaşanan sorunları ve bu konuda yaşadığı rahatsızlığı bir öğretmen adayı ise şu sözlerle dile getirmektedir:

“Teknolojinin gelişmesiyle günlük yaşantımız belki kolaylaşıyor. Ama cep telefonlarının mesaj kutucukları incelendiğinde teknolojinin Türkçemiz üzerinde bıraktığı olumsuz etkileri görmemek elde değil. Buna bir de gençlerin dilin kullanımına olan dikkatsiz ve umursamaz

Turkish Studies

tutumları eklendiğinde sorunlar daha da artıyor.” Bir başka öğretmen adayı ise gençlerin Türkçenin doğru kullanılması konusunda model sıkıntısı çektiğini ifade ederken; “Başta sınıf ve Türkçe öğretmenleri olmak üzere bütün eğitimcilerin öğrencilerine Türkçenin doğru kullanımı aşamasında örnek olamadıklarına dikkat çekmektedir.”

Ayrıca sık sık değiştirilen yazım kurallarının öğrenciler üzerinde olumsuz etki yaptığını ifade eden öğretmen adayları ise TDK'nın sözcük ve kavram türetmeye yönelik yaptığı araştırma sonuçlarının halka iletilmesinde de geç kalındığını dile getirmektedir.

Tablo 8) “Anadilimizde Yaşanan Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalardan Hangisini/ Hangilerini Biliyorsunuz?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

	Yapılan Çalışmalardan Hangisini/ Hangilerini Biliyorsunuz?	f	(%)
1	Yabancı sözcükler yerine Türkçesini bulma ve yaygınlaştırma çabaları	57	20.35
2	TDK'nın yaptığı çalışmalar	50	17,85
3	Üniversitelerdeki Türkçe ve edebiyat topluluklarının çalışmaları	46	16.42
4	Bazı yazar ve aydınlarımızın özverili çalışmaları	39	13.92
5	Bilgim yok	16	5.71
6	Başta Dil Derneği olmak üzere gönüllü kuruluşların çalışmaları	15	5.35
7	TRT'nin Türkçe kullanımını öne çıkaran bilgilendirici programları	14	5.00
8	Bazı belediyelerin iş yeri adlarını Türkçeleştirme çabaları	10	3.57
9	Türkçeyi özendirmek için yapılan Türkçe olimpiyatları	7	2.50
10	Basın- medya ve internet sitelerinin çalışmaları	8	2.85
11	Üniversitelerde okutulan Türkçenin güncel sorunları dersi	4	1.42
12	Daha kapsamlı yeni sözlükleri hazırlama çalışmaları	4	1.42
13	Türkçenin yabancılara öğretilmesi için açılan resmi kurumların çalışmaları	3	1.07
14	Diksiyon kurslarının açılması	2	0.71
15	Ana dilimizi kısmen konuşan ülkelerle yapılan antlaşmalar ve zirveler	2	0.71
16	Topluma hizmet uygulamaları dersi kapsamında yapılan çalışmalar	2	0.71
17	Dilimizi daha güzel kullanmayı teşvik eden dil yarışmaları	1	0.35
Toplam		280	100

Turkish Studies

Tablo 8’de görüldüğü gibi “*Anadilimizde yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalardan hangisini/ hangilerini biliyorsunuz?*” sorusuna öğretmen adayları % 20,35 oranında “Yabancı sözcükler yerine Türkçesini bulma ve yaygınlaştırma çabaları” cevabını vermiştir. Verilen diğer cevaplar ve oranları ise şöyledir:

% 17,85 oranında “TDK’nın yaptığı çalışmalar”, % 16,42 oranında “Üniversitelerdeki Türkçe ve edebiyat topluluklarının çalışmaları”, % 13,92 oranında “Bazı yazar ve aydınlarımızın özverili çalışmaları”, % 5,71 oranında “Bilgim yok”, % 5,35 oranında “Başta Dil Derneği olmak üzere gönüllü kuruluşların çalışmaları”, % 5,00 oranında “TRT’nin Türkçe kullanımını öne çıkaran bilgilendirici programları”, % 3,57 oranında “Bazı belediyelerin iş yeri adlarını Türkçeleştirme çabaları”, % 2,50 oranında “Türkçeyi özendirmek için yapılan Türkçe Olimpiyatları”, % 2,85 oranında “Basın- medya ve internet sitelerinin çalışmaları”, % 1,42 oranında “Üniversitelerde okutulan Türkçenin güncel sorunları dersi”, % 1,42 oranında “Daha kapsamlı yeni sözlükleri hazırlama çalışmaları”, % 1,07 oranında “Türkçenin yabancılara öğretilmesi için açılan resmi kurumların çalışmaları”, % 0,71 oranında “Diksiyon kurslarının açılması”, % 0,71 oranında “Ana dilimizi kısmen konuşan ülkelerle yapılan antlaşmalar ve zirveler”, % 0,71 oranında “Topluma hizmet uygulamaları dersi kapsamında yapılan çalışmalar”, % 0,35 oranında “Dilimizi daha güzel kullanmayı teşvik eden dil yarışmaları” cevapları verilmiştir.

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunların çözümüne yönelik olarak yapılan etkinliklerin bazıları hakkında bilgi sahibi olduğu gözlenirken bazı çalışmalar hakkında ise bilgilerinin çok sınırlı olduğu hatta hiç bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. TDK’nın yapmış olduğu çalışmaların öğretmen adaylarının en çok bildiği etkinliklerden olması sevindiricidir. Ama adayların Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması da düşündürücüdür.

Öğretmen adaylarının % 5,35 oranında hem resmi hem de özel kurumlar tarafından yürütülen çalışmalardan haberinin olmaması, genç kuşakları geleceğe hazırlamakla sorumlu olan öğretmen adaylarının ana dillerine karşı ilgisizliği göstermesi açısından ibretlik bir durumdur.

Tablo 9) “Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

	Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileriniz Nelerdir?	f	(%)
1	Radyo ve televizyonlarda dilin doğru kullanımına yönelik programlar yapılmalı	97	12.12
2	Okullarda dil gelişimine yönelik daha etkili ana dili eğitimi verilmeli	84	10.50
3	TDK daha etkin çalışmalı	62	7.75
4	Yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıkları bulunmalı ve kullanılmalı	58	7.50
5	Yabancı dilde yazılmış işyeri adı, levha ve menüler kanunla yasaklanmalı	48	6.00
6	Toplum ana dilini doğru kullanma noktasında bilinçlendirilmeli	45	5.62
7	Yabancı kelime kullanmanın bir üstünlük sağlamadığı vurgulanmalı	40	5.00

Turkish Studies

8	Aileler çocuklarına küçük yaştan itibaren dil bilinci kazandırmalı	38	4.75
9	Günlük yaşamda Türkçe kelime kullanma zorunlu olmalı	37	4.62
10	Öğretmenler ana dilimizi doğru kullanma konusunda daha özenli davranmalı.	35	4.37
11	İnternet dilinin önüne geçilmeli, gençlerin kısaltmalar yaparak yazışmalar yapması engellenmeli	34	4.25
12	Dil sorumluluğu belli bir grubun değil herkesin görevi olmalı	30	3.75
13	Türkçe dersleri uygulama ağırlıklı işlenmeli	28	3.50
14	Toplumun önde gelenleri doğru Türkçe kullanarak halka örnek olmalı	26	3.25
15	Konunun uzmanları tarafından ana dilinin kullanımı üzerine verilen konferans ve seminerlerin sayısı artırılmalı	24	3.00
16	Türkçe derslerinde konuşma ve yazma etkinliklerine ağırlık verilmeli.	23	2.87
17	Tüm branş öğretmenleri öğrencilerini Türkçeyi doğru kullanma açısından da değerlendirmeli.	20	2.50
18	Dil ve edebiyat çalışması yapan gönüllü kuruluşların sayısı artırılmalı	15	1.87
19	Okullarda Türkçemizi doğru kullanmaya yönelik yarışmalar düzenlenmeli	13	1.62
20	Çocuklara ve halka okuma alışkanlığı kazandırılmalı	10	1.25
21	İstanbul Türkçesinin kullanımı özendirilmeli	8	1.00
22	Etkili güzel konuşma ve yazmaya yönelik ücretsiz halk kursları açılmalı	7	0.87
23	Eğitim fakültelerinin bütün bölümlerinde Türkçe dersleri sınıf geçme ve mezun olmada belirleyici olmalı	6	0.75
24	İlköğretimden başlayarak okullarda diksiyon kursu açılmalı	5	0.62
25	Kariyer yapabilmeyen ön şartı yabancı dil bilmek olmamalı	4	0.50
26	Daha kapsamlı sözlükler oluşturulmalı	3	0.37
27	Dil konusunda “gönüllü dil denetleyicileri” görev almalı	2	0.25
Toplam		800	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi, öğretmen adayları “Yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplarda şu önerileri dile getirmişlerdir:

% 12,12 oranında “Radyo ve televizyonlarda dilin doğru kullanımına yönelik programlar yapılmalı”, % 10,50 oranında “Okullarda dil gelişimine yönelik daha etkili ana dili eğitimi verilmeli”, % 7,75 oranında “TDK daha etkin çalışmalı”, % 7,50 oranında “Yabancı sözcüklerin

Turkish Studies

Türkçe karşılıkları bulunmalı ve kullanılmalı”, % 6,00 oranında “Yabancı dilde yazılmış işyeri adı, levha ve menüler kanunla yasaklanmalı”, % 5,62 oranında “Toplum ana dilini doğru kullanma noktasında bilinçlendirilmeli”, % 5,00 oranında “Yabancı kelime kullanmanın bir üstünlük sağlamadığı vurgulanmalı”, % 4,75 oranında “Aileler çocuklarına küçük yaştan itibaren dil bilinci kazandırmalı”, % 4,62 oranında “Günlük yaşamda Türkçe kelime kullanma zorunlu olmalı”, % 4,37 oranında “Öğretmenler ana dilimizi doğru kullanma konusunda daha özenli davranmalı”, % 4,25 oranında “İnternet dilinin önüne geçilmeli, gençlerin kısaltmalar yaparak yazışmalar yapması engellenmeli”, % 3,75 oranında “Dil sorumluluğu belli bir grubun değil herkesin görevi olmalı”, % 3,50 oranında “Türkçe dersleri uygulama ağırlıklı işlenmeli”, % 3,25 oranında “Toplumun önde gelenleri doğru Türkçe kullanarak halka örnek olmalı”, % 3,00 oranında “Konunun uzmanları tarafından ana dilinin kullanımı üzerine verilen konferans ve seminerlerin sayısı artırılmalı”, % 2,87 oranında “Türkçe derslerinde konuşma ve yazma etkinliklerine ağırlık verilmeli”, % 2,50 oranında “Tüm branş öğretmenleri öğrencilerini Türkçeyi doğru kullanma açısından da değerlendirmeli”, % 1,87 oranında “Dil ve edebiyat çalışması yapan gönüllü kuruluşların sayısı artırılmalı”, % 1,62 oranında “Okullarda Türkçemizi doğru kullanmaya yönelik yarışmalar düzenlenmeli”, % 1,25 oranında “Çocuklara ve halka okuma alışkanlığı kazandırılmalı”, % 1,00 oranında “İstanbul Türkçesinin kullanımı özendirilmeli”, % 0,87 oranında “Etkili güzel konuşma ve yazmaya yönelik ücretsiz halk kursları açılmalı”, % 0,75 oranında “Eğitim fakültelerinin bütün bölümlerinde Türkçe dersleri sınıf geçme ve mezun olmada belirleyici olmalı”, 0,62 oranında “İlköğretimden başlayarak okullarda diksiyon kursu açılmalı”, % 0, 50 oranında “Kariyer yapabilmenin ön şartı yabancı dil bilmek olmamalı”, % 0, 37 oranında “Daha kapsamlı sözlükler oluşturulmalı”, % 0,25 oranında “Dil konusunda “gönüllü dil denetleyicileri” görev almalı”.

Öğretmen adaylarının; “Eğitim fakültelerinin bütün bölümlerinde Türkçe dersleri sınıf geçme ve mezun olmada belirleyici rol oynamalı, tüm branş öğretmenleri öğrencilerini Türkçeyi doğru kullanma açısından da değerlendirmeli, kariyer yapabilmenin ön şartı yabancı dil bilmek olmamalı, İstanbul Türkçesinin kullanımı özendirilmeli ve gönüllü dil denetleyicilerinin görevlendirilmesi” gibi önerilerine ek olarak “Radyo ve televizyonlarda dilin doğru kullanımına yönelik programların yaygınlaştırılması, yabancı sözcük kullanımının yasaklanması, yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıklarının belirlenmesi ve kullanılması, internet dilinin önüne geçilmesi, gençlerin kısaltmalar yaparak yazışmalar yapmasının engellenmesi” gibi konulara yoğunlaşarak önerilerde buldukları görülmektedir.

Bir öğretmen adayı bu konudaki görüşlerini “Reklam tabelalarında Türkçe kelime kullanımına yönelik yapılan çalışmalar neticesinde değişen bir şey olmuyor kalıcı ve uzun süreli çözümler üretilmiyor. Bu yüzden sigara yasağında ısrarcı olan meclis özellikle tabelalarda yabancı kelime kullanımını kanunla yasaklamalıdır.” sözleriyle dile getirmektedir.

Akademik kariyer yapmak isteyen bir öğretmen adayı da “Akademik kariyer yapabilmenin şartı İngilizce yapılan sınavda sözüm ona yeterli puan olmak mı olmalı? Bu uygulamanın kaldırılmasına yönelik başta TDK olmak üzere diğer dil dernekleri ve Türkçe sevdalısı olan uzmanların çabalarını görememekteyiz.” ifadeleriyle dikkatlerimizi sorunun bu yönüne çekmektedir.

Bir Türkçe öğretmeni adayının ise “Eğitim fakültelerinden mezun olabilmek için öğretmen adayların Türkçe yeterliliklerini ölçen bir sınavın yapılması gerekir.” önerisi dikkatlere değer bekli de uygulanması düşünülebilecek bir teklif olarak kabul edilebilir. Yine dil gümrüğünün kurulmasını öneren bir öğretmen adayının bu teklifi de üzerinde durulabilecek bir öneri olarak algılanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalık, görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

Öğretmen adaylarının Türkçenin günümüzde sorunlar yaşadığı konusunda farkındalık düzeyleri yüksektir. Elde edilen bulgular cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde kız öğretmen adaylarının bu konuya ilişkin farkındalık oranının erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından incelendiğinde ise Türkçe ve İngilizce öğretmenliğinde okuyan adayların bu konuya ilişkin farkındalık oranının diğer bölümlerde (sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenli) okuyan adaylara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu, Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgi sahibi değildir. Elde edilen bulgulara cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre yapılan çalışmalara yönelik farkındalık oranlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından incelendiğinde ise Türkçe öğretmenliğinde okuyan adayların bu konuya ilişkin farkındalık oranının diğer bölümlerde okuyan adaylara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının büyük bölümünün Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görmedikleri cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da hem erkek hem de kız öğretmen adaylarının yapılan çalışmaları birbirine yakın oranlarda yeterli görmedikleri bu yüzden farkındalık oranlarının denk olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak bütün bölümlerde okuyan öğretmen adaylarının Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüp görmediklerine yönelik farkındalık oranlarının ise birbirlerine yakın olduğu belirlenmiştir.

Ortaya konulan sorunların; yabancı sözcük kullanımının tercih edilmesinden kaynaklanan özentinin verdiği rahatsızlık düzeyinin çok yüksek olması, dilimizin kurallarının iyi bilinmemesinden kaynaklanan bilinçsizce yapılan hatalı kullanımların çözümüne yönelik çabaların yetersizliği ve başta televizyon olmak üzere görsel-ışitsel medya organlarında Türkçemizin adeta katledilmesine seyirci kalınmasından kaynaklanan tepkiler üzerinde toplandığı görülmektedir. Ayrıca sık sık değiştirilen yazım kurallarının öğrenciler üzerinde olumsuz etki yaptığını ifade eden öğretmen adayları ise TDK'nın sözcük ve kavram türetmeye yönelik yaptığı araştırma sonuçlarının halka iletilmesinde de geç kalındığını dile getirmektedir.

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunların çözümüne yönelik olarak yapılan etkinliklerin bazıları hakkında bilgi sahibi olduğu gözlenirken bazı çalışmalar hakkında ise bilgilerinin çok sınırlı olduğu hatta hiç bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. TDK'nın yapmış olduğu çalışmaların öğretmen adaylarının en çok bildiği etkinliklerden olması sevindiricidir. Ama adayların Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması da düşündürücüdür.

Öğretmen adaylarının % 5,35 oranında hem resmi hem de özel kurumlar tarafından yürütülen çalışmalardan haberinin olmaması, genç kuşakları geleceğe hazırlamakla sorumlu olan öğretmen adaylarının ana dillerine karşı ilgisizliği göstermesi açısından ibretlik bir durumdur.

Öğretmen adaylarının; “Eğitim fakültelerinin bütün bölümlerinde Türkçe dersleri sınıf geçme ve mezun olmada belirleyici rol oynamalı, tüm branş öğretmenleri öğrencilerini Türkçeyi doğru kullanma açısından da değerlendirmeli, kariyer yapabilmeyi ön şartı yabancı dil bilmek olmamalı, İstanbul Türkçesinin kullanımı özendirilmeli ve gönüllü dil denetleyicilerinin görevlendirilmesi” gibi önerilerine ek olarak “Radyo ve televizyonlarda dilin doğru kullanımına

Turkish Studies

yönelik programların yaygınlaştırılması, yabancı sözcük kullanımının yasaklanması, yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıklarının belirlenmesi ve kullanılması, internet dilinin önüne geçilmesi, gençlerin kısaltmalar yaparak yazışmalar yapmasının engellenmesi” gibi konulara yoğunlaşarak önerilerde buldukları görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalık düzeylerini yükseltebilmek, onlara daha yeterli ve ayrıntılı bilgi sunabilmek için eğitim programlarına konuyla doğrudan ilişkili zorunlu ve seçmeli dersler konulmalıdır. “Türkçenin Güncel Sorunları” adlı bir ders mutlaka seçmeli olarak bölüm ve ana bilim dalı başkanlıkları tarafından konulabilir.

Eğitim fakültelerinin her bölümünde bulunan Topluma Hizmet Uygulamaları” dersinde Türkçenin doğru kullanımına yönelik konular incelenebilir.

Öğretim elemanlarının ders aktarımları sırasında Türkçeyi daha doğru, etkili ve özenli kullanarak öğretmen adaylarına iyi birer model olmak üzere özen göstermelidir.

Başta üniversiteler olmak üzere bütün eğitim kurumlarında Türkçeyi doğru kullanma bilinci ve duyarlılığını yükseltecek panel, açikoturum ve konferanslara daha fazla zaman ayrılabilir.

Sanal ortamlarda Türkçenin doğru kullanımına yönelik zorunlu uygulamalara mutlaka geçilmelidir.

Başta TRT olmak üzere bütün medya organlarında günün belirli saatlerinde Türkçe kelime kullanma duyarlılığını artırmaya yönelik programlar zorunlu olarak yayınlanabilir.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Şükrü Haluk, (2002), “Internet mi, İnternet mi?”. *Türk Dili Dergisi*, S. 604, Ankara.
- AKALIN, Şükrü Haluk, (2000), *Bilişim Çağı ve Türkçenin Sorunları*, 2000 Yılında Türk Dilinin Sorunları Toplantısı.
- AKSAN, Doğan, (1995). *Her Yönüyle Dil*, TDK Yayınları, Ankara.
- BOGDAN, R. C. & BİKLEN, S. K. (1998). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*, Allyn & Bacon, Boston.
- EMİRİ, Ramazan, (2000), *İlköğretimde Ana Dili İlkeleri ve Uygulanışı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- GÜLSEVİN, Gürer ve BOZ, Erdoğan, (2006), *Türkçenin Çağdaş Sorunları*, Kitabevi, Ankara.
- HENGİRMEN, Mehmet, (1998), *Türkçe Temel Dilbilgisi*, Engin Yayınları, Ankara.
- KAVCAR, Cahit, Oğuzkan, Ferhan ve Sever, Sedat, (1997), *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Engin Yayınevi, Ankara.
- KAVCAR, Cahit, (1998), "Türkçe Eğitimi ve Sorunlar". *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, S. 65, s. 5-18, Ankara.
- KAVCAR, Cahit, (1999), *Edebiyat ve Eğitim*, Engin Yayınevi, Ankara.
- KOLAÇ, Emine (2008), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ana dilimizin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Farkındalıkları, Görüş ve Önerileri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 1/5, s. 441-455.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

-
- MİLES, M.B. ve HUBERMAN, M.A (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis* Sage Publication, London.
- ÖZBAY, Murat, (2010), *Türkçe Öğretimi Yazıları*, Öncü Kitap, Ankara.
- ÖZDEMİR, Emin (1995), “Kitle Dil Araçları ve Türkçe”. *Kitle Dil Araçlarında Dil Kullanımı* (s. 57-62), Dil Derneği Yayınları: 6, Ankara.
- SEVER, Sedat, (2001), “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 34, s. 11- 22, Ankara.